

17-12-2012

Sagsnr.
2012-178997

Dokumentnr.
2012-1022726

Sagsbehandler
Lisbeth Gervin

Bilag 1: Fakta om Utterslev Mose i forhold til kommunens udkast til vandhandleplan

Status i forhold til statens vandplaner

Vandmiljøet

Tilstanden i Utterslev Mose i dag beskrives som ”*dårlig økologisk tilstand*”. I udkast til statens vandplan skal mosen nå tilstanden ”*god økologisk tilstand*”, men målopfyldelsen er udskudt til 2021 eller 2027. Målopfyldelsen indebærer først og fremmest en nedbringelse af fosforindholdet i søen. Der stilles ikke nogen form for biologiske målkrav i statens vandplaner.

Kloakforhold

Ifølge udkast til statens vandplaner er målet, at kloakken skal kunne klare regnhændelser på 5 mm regn svarende til 5-19 overløbshændelser om året. Også dette mål er udskudt til en kommende planperiode. I Københavns Kommunes vedtagne spildevandsplan (2008-2012) er målet mere ambitiøst, nemlig at der højst må være en overløbshændelse om året. På nuværende tidspunkt forekommer der i gennemsnit 4 overløb om året.

For Utterslev Moses vedkommende lever Københavns Kommune dermed allerede op til kravene i udkast til Statens Vandplaner.

Status på belastningen fra kloaksystemet

Københavns Kommune har allerede reduceret overløbsmængden fra kloaksystemet til Utterslev Mose. Der er ikke sket en tilsvarende reduktion i mængden af kloakoverløb fra vores nabokommuner. Her er det især udløb til Fæstningskanalen og til Nordkanalen, der fortsat belaster mosen og de vandområder, der modtager vand fra mosen. Det er også især om Fæstningskanalen og Nordkanalen, forvaltningen modtager borgerklager (kloaklugt, toiletpapir mv.). I nedenstående tabeller ses belastningen til mosen fra hhv. Københavns Kommune og nabokommunerne.

	Antal kloakudløbspunkter (overløbsbygværker) til Utterslev Moseoplandet	Beregnete mængder af regnvandsopblandet spildevand
Fra Københavns Kommune i alt:	10 overløbsbygværker	55.000 m ³ /år
Fra nordlige nabokommuner i alt	15 overløbsbygværker	102.000 m ³ /år

Kilde: Københavns Energi og Gentofte og Gladsaxe kommuners spildevandsplaner.

Center for Park og Natur

Islands Brygge 37
Postboks 449
2300 København S

Telefon
4048 3774

E-mail
lisger@tmf.kk.dk

EAN nummer
5798009493149

www.tmf.kk.dk

Omgenskommunernes vandhandleplaner/ spildevandsplaner

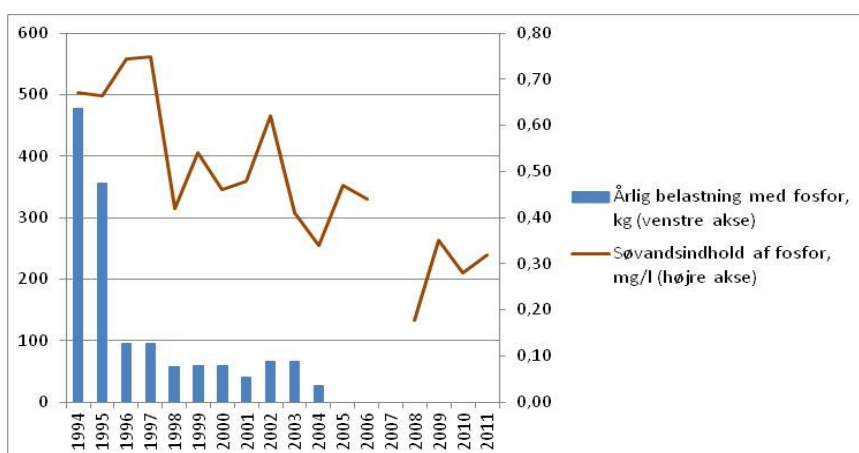
Statens vandplaner stiller ingen krav vedrørende Utterslev Mose til hverken Gladsaxe eller Gentofte kommuner i denne vandplanperiode. Gentofte kommune har planer om tiltag på kloakoverløb til Søborghus Rende, hvilket dog ikke har indflydelse på Utterslev Mose.

Fosforindhold i søvandet og belastning med fosfor

Det høje fosforindhold i søvandet skyldes mange årtiers belastning fra kloaksystemet. Københavns Kommunes andel af overløbene blev formindsket markant i 1990'erne, hvor kommunen etablerede store underjordiske bassiner samt et grønt renseanlæg. Disse tiltag reducerede kloakoverløbene fra de københavnske kloakker til Utterslev Mose og Søborghus Rende med ca. 90 %, og udgjorde en investering på ca. 200 mio. kr.

Dette har bevirket et markant fald i næringsstofkoncentrationen i søvandet, dog ikke nok til at søen kan blive klarvandet. En sådan "tilstandssvingning" er meget langsom, og i værste fald kan der gå mange år, før en reduktion i tilførsel med næringsstoffer afspejles søens tilstand.

Grafen nedenfor viser belastningen til Utterslev Mose med fosfor og fosforindholdet i søvandet i perioden 1994 -2011. Det ses, at belastningen (overløb) er reduceret meget. Søvandsindholdet er også faldet, men ikke så markant som belastningen.

Belastningen til Utterslev Mose med fosfor (søjler) og fosforindholdet i søvandet (kurver) i perioden 1994 -2011

Næringsstofindholdet i søvandet skyldes derfor i dag både den løbende direkte tilledning via overløb og "fortidens synder" i form af næringsstoffer fra slam på bunden, der går i opløsning i søvandet om sommeren. Derudover giver de mange fugle faktisk et forholdsvist stort bidrag.

Sediment

Som resultat af spildevandstilledningen ligger der et relativt tykt lag sediment (slam) på bunden af Utterslev Mose. Nyere undersøgelser viser, at mængden er aftagende. Dette tyder på, at den reduktion af kloakoverløb, som Københavns Kommune har gennemført i 1990'erne, har haft en virkning, så en del af sedimentet er skyllet ud uden at blive erstattet af nyt. Der er dog desværre kommet mere sediment ved indløbet til Utterslev Mose (Fæstningskanalens udmunding). Dette skyldes den store fortsatte belastning fra Gladsaxe Kommune til Fæstningskanalen.

Dyre- og planteliv

Dyre- og plantelivet er typisk for en forurenede sø. Der er dårlig sigtbarhed i vandet pga. mange alger, der trives pga. det høje næringsstofniveau. Den dårlige sigtbarhed forringer levevilkårene for andre arter af både dyr og planter. Det er meget vanskeligt at genoprette en sådan sø, fordi den sunde biologiske struktur er ødelagt.

På trods af søvandets dårlige kvalitet har mosen et unikt naturliv med masser af fugle - heraf også arter som er særligt beskyttede.

Større tiltag i mosen på vandområdet i perioden 1993-2012.

- 1993-1999: Reduktion af spildevandstilførsel til mosen på ca. 90% (200 mio. kr.) Takstfinansieret.
- 2007-2008: Omlægning af udløbet fra Utterslev Mose til Søborghus Rende (5 mio. kr.). Skattefinansieret.
- 2007-2008: Udvidelse af rensningsmulighederne for det mobile renseanlæg "Actifloanlægget" ved Emdrup Sø (ca. 1 mio. kr.) Skattefinansieret.
- 2012: Opfiskning af fredfisk i Emdrup Sø (150.000,- kr.) Skattefinansieret.

Københavns Kommunes vandhandleplan

Kloakdelen

De krav, som stilles i udkastet til Københavns Kommunes vandhandleplan, følger kommunens spildevandsplan og er dermed, som nævnt, skærpede i forhold til de krav, der stilles i de statslige vandplaner.

Kommunens udspil baseres på modelberegninger, der viser, hvad der skal til for at opnå en stabil god økologisk tilstand i Utterslev Mose.

Idet udkastet til de kommunens vandhandleplan forventes at blive vedtaget foråret 2013, vil Københavns Kommune i den kommende spildevandsplan stille krav til Københavns Energi (HOFOR) om konkrete tiltag til yderligere nedbringelse af overløbsmængder og – frekvens fra de københavnske kloakker til Utterslev Mose svarende til en overløbshændelse om året. Dette skal takstfinansieres af HOFOR.

Genopretningstiltag

Der er ingen krav til tiltag vedrørende Utterslev Mose i statens vandplaner. Planerne i forvaltningens udkast til handleplan beskrives i det følgende og til sidst ses en oversigt.

Tilstanden i Utterslev Mose skyldes både det høje næringsstofindhold i søvandet og den deraf skabte dårlige balance mellem dyre- og plantearter. Tilstanden kan være ganske fastlåst, selvom næringsstofindholdet reduceres, og det kan derfor være nødvendigt at sætte ind på flere fronter, altså både reduktion af næringsstof og indsats på balancen i dyre- og plantelivet.

Fæstningskanalen og Nordkanalen/ Søborghus Rende

Der er planlagt en oprensning af begge disse vandløb. Oprensningerne er vigtige for tilstanden i Utterslev Mose, idet der til stadighed føres forurening (næringsstoffer mv.) til mosen fra disse ”slampukler”. Pris: 22-31 mio. kr. Dette skal skattefinansieres over kommende års budgettaler.

Oprensningerne er sat så tidligt som muligt, idet det er mest hensigtsmæssigt at slampuklerne er fjernet før indgreb i Utterslev Mose påbegyndes. Samtidig er både fjernelse af slampukler og indgreb i Utterslev Mose afhængige af, at overløbene af spildevand fra nabokommunerne fjernes (reduceres meget), for at indgrebene kan bære frugt. Oprensningen må endvidere afvente en løsning for deponering, der forventes at kunne ske i et nyt Nordhavnsdepot. Dette er endnu ikke færdigetableret til at kunne modtage søsedimenter.

Utterslev Mose

Der er planlagt en biomanipulation, dvs. opfiskning af fredfisk (”skidtfisk”). Biomanipulation er et relativt ”sikkert” og billigt indgreb, der som regel giver et hurtigt resultat i form af klart vand. Resultatet er desværre ikke blivende, med mindre også næringsstofindholdet (fosfor) ligger lavt.

Da fosforniveauet ligger for højt, er der også behov for en eller anden form for indgreb overfor fosfor. Forvaltningen har ikke taget endelig stilling til en metode, da der ikke pt. findes en ”sikker” metode til denne søtype. Den foreløbige plan er en form for kemisk binding af fosfor i sedimentet og bygger på resultater fra en undersøgelse foretaget af Dansk Hydraulisk Institut i 2003, der dog kræver yderligere undersøgelser.

Der foretages løbende undersøgelser, og konklusionerne forventes klar i 2015. Pris: ca. 4 mio. kr. Dette skal skattefinansieres over kommende års budgettaler.

I alt ca. 26-35 mio. kr.

Muligheder for at fremskynde planen

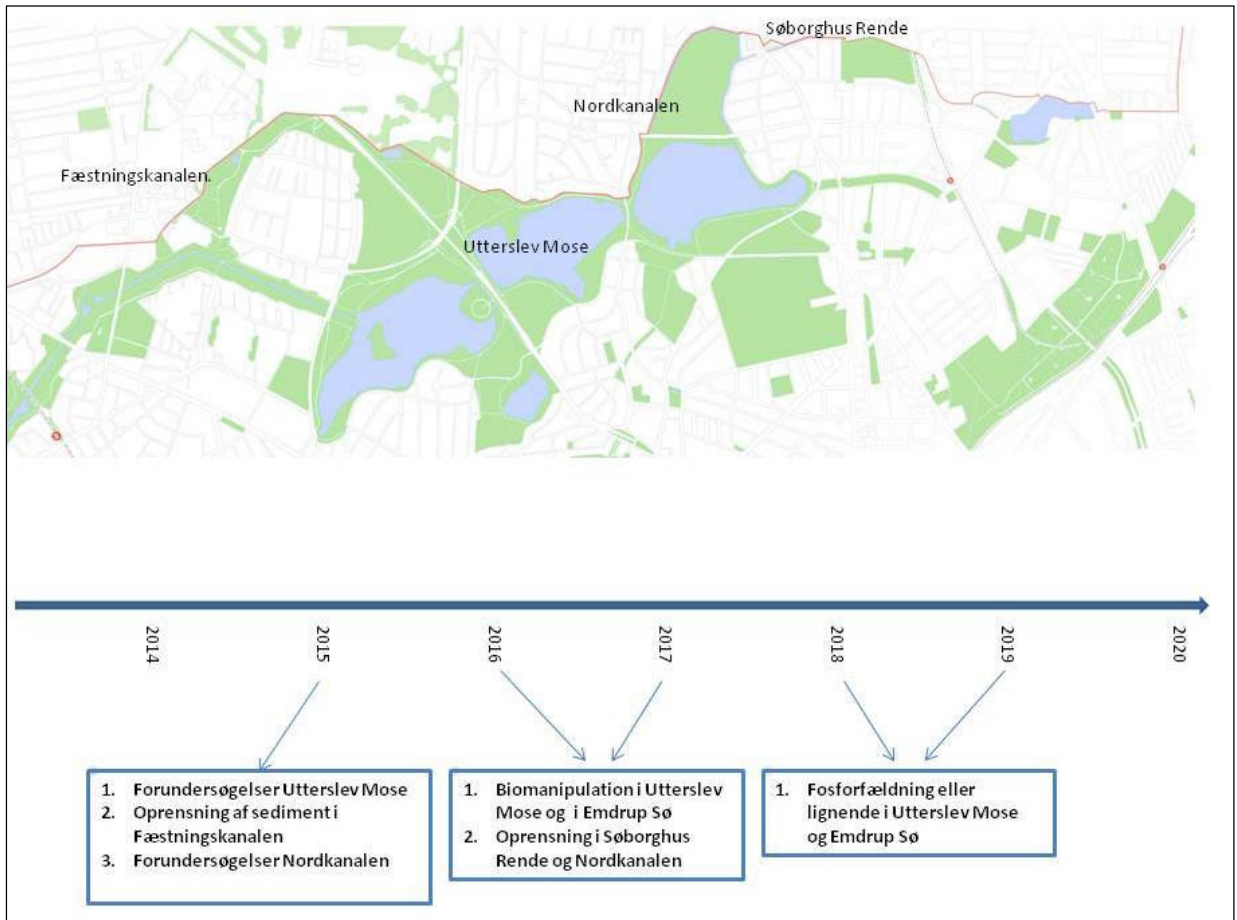
Reduktion af overløb fra kloaksystemet og fjernelse af slampuklerne fra hhv. Fæstningskanalen og Nordkanalen anses for basalt nødvendige indgreb for at opnå en god tilstand i Utterslev Mose. Alene afhængighed af indsats fra nabokommuner bevirker, at det ikke er realistisk at planlægge start af indgreb før 2014-2015.

Muligheder for at øge ambitionsniveauet

Reduktion af fosfor i søvandet er det vanskelige punkt i indsatsen. Der findes kun én sikker metode til at hindre løbende belastning af fosfor fra bundlaget, nemlig

- *Opgravning af sedimentet i mosen.* Indgrebet vurderes dog ikke at være hensigtsmæssigt i Utterslev Mose, idet det vil være umuligt at gennemføre uden en uacceptabel ophvirvling af sediment og forurening til søvandet, ikke mindst fordi mosen med sine tagrørspartier er vanskeligt tilgængelig. Dog kan det vise sig at være fordelagtigt at tage et parti ved indløbet fra Fæstningskanalen. Dette vil indgå i forundersøgelserne. Indgrebet på hele mosen er dyrt - vurderet til i størrelsesordenen 300 mio. kr. Forvaltningen vurderer, at tiltagene skal skattefinansieres i kommende budgetaftaler. Enkelte tiltag vil muligvis kunne takstfinansieres.

Af andre indgreb på dyre- og plantelivet udover opfiskning af fredfisk kan nævnes genudsætning af bundplanter og udsætning af geddeyngel. Disse metoder anses hverken for at være egnede eller nødvendige i Utterslev Mose.

Oversigt over planlagte tiltag i Utterslev Mose-området i udkastet til vandhandleplan.